

A SZABADALMI TÁJÉKOZTATÁS KÉRDÉSEI A MOSZKVAI SZIMPÓZIUMON

Vida Sándor

Budapesti Francia Műszaki Tudományos Tájékoztatási Központ

1919. július 1-én lépett hatályba a V.I. LENIN által aláírt, a találmányokról szóló szovjet dekrétum, amely egyrészt a találmányok állami tulajdonbavételének feltételeit szabályozta, másrészt biztosította a feltalálók szocialista típusu jogvédelmét.

1969. július 1-én - a lenini centenárium jegyében - a Lomonoszov Egyetem dísztermében, több mint ezer szovjet és külföldi résztvevő jelenlétében nyílt meg a Feltalálói tevékenység és szabadalmi tájékoztatás kérdéseivel foglalkozó szimpózium.

A szimpózium tárgyának kettősségéből következően az ülések két szekcióban folytak: az első szekció a találmányi jog kérdéseivel foglalkozott, a második szekció pedig a szabadalmi tájékoztatással. A következőkben csupán e második szekció munkájáról adunk szemelvényes áttekintést.

Mielőtt erre rátérnénk, meg kell még emlékeznünk arról, hogy Ju. MAKSZAREV, a Szovjetunió Találmányi és Felfedezési Bizottsága /Komitet po delam izobretenij i otkrütij pri Szovete Ministrov SzSzsZR/ elnöke ünnepi megnyitó beszédében kitért arra, hogy a Szovjetunió Minisztertanácsa 1966 novemberében kelt A tudományos és műszaki tájékoztatás állami rendszere tárgyú határozatában különös figyelmet szentelt a szabadalmi tájékoztatásnak. E határozat az egyik legfontosabb feladatként jelölte meg szabadalmi gyűjtemények felállítását a különböző iparágakban, a köztársasági kutatóintézetekben, területi központokban.

E kormányhatározat alapján az egész országban komoly dokumentációs munka indult és számos szabadalmi gyűjtemény létesült. Ma már valamennyi tervezői munka velejárója a szovjet és külföldi találmányok tanulmányozása. A szabadalmi tájékoztató munka központi irányítását a CNIIFI /Centralnij naučno-isszledovatel'szkij insztitut patentnoj informacii = Szabadalmi Tájékoztatás Össz-szövetségi Tudományos-Műszaki Kutató Intézete/ végzi, amely a Találmányi és Felfedezési Bizottság felügyelete alatt működik.

Az első előadást A.N. MOROZOV /Szovjetunió/ tartotta Szabadalmaztatási eljárás a Szovjetunióban címmel. Ismertette a Vseszsojuznaja patentno-tehnicseszka biblioteka SzSzsZR-nek /A Szovjetunió Össz-szövetségi Szabadalmi és Műszaki Könyvtára/ a szabadalomengedélyezési eljárásban betöltött szerepét. E könyvtár - amely 1896 óta működik - a hagyományos könyvtári szolgáltatások mellett

szabadalmi témákban bibliográfiai szolgáltatásokat nyújt és az egész Szovjetunióra kiterjedően ellátja a szabadalmi dokumentációs feladatokat;

a Szovjetunió Találmányi és Felfedezési Bizottsága, valamint az ahhoz tartozó szervek részére biztosítja a szabadalmi bejelentések, a szerzői tanúsítványok ujdonságvizsgálatához szükséges dokumentációs anyagot;

szabadalmi dokumentációs kérdésekben módszertani irányítást nyújt valamennyi minisztérium és főhatóság számára.

Az Össz-szövetségi Szabadalmi és Műszaki Könyvtár állományába 36 millió szabadalmi leírás tartozik, az állomány évi gyarapodása 330 000 szabadalmi leírás. A beiratkozott olvasók száma 1967-ben 30 000 fő volt, az olvasóforgalom elérte a 600 000-et.

A továbbiakban az előadás a szabadalmi leírások állománygyarapításának kérdéseivel foglalkozott. Említésreméltó ezzel kapcsolatban, hogy 1965-ben az egész szovjet szabadalmi állományt mikrofilmre vették és az állományvédelem érdekében pozitív mikrofilmet is készítettek. A mikrofilmmásolatok az olvasóteremben helyben használatra kikölcsönözhetők.

A könyvtár szabadalmi tájékoztatási szolgáltatásai közül különösen figyelemreméltók a szabadalmi leírásokról készült speciális katalóguscédulák, az új szabadalmi beszerzések jegyzékai, a Közös Piac országainak hatályban lévő szabadalmairól kiadott füzetek, valamint egyes kiválasztott országokban szabadalmi leírásokról készült gyűjteményes könyvkatalógusok. Ezek a következő országokat ölelik fel: Egyesült Arab Köztársaság, Ceylon, Finnország, Hollandia, India, Irán, Japán, Marokkó, Pakisztán, Svájc, Szíria, Törökország szabadalmi leírásai./

A következő előadásban M.E. KAGAN /Szovjetunió/ a Patent szovjet polygráfiai vállalat működéséről adott tájékoztatást. E vállalat feladata

különbféle szabadalmi szolgáltatások nyújtása /kivéve a külföldi bejelentők képviseletét a Szovjetunióban/;

szabadalmi dokumentációs szolgáltatások nyújtása szabadalmi kutatás céljára /reprográfiai szolgáltatások, terjesztői szolgáltatások/.

1968-ban a Patent polygráfiai vállalat mintegy 20 szovjet vállalat számára a következő nagyságrendben végzett szolgáltatásokat:

- 500 millió mikrofilmkocka előállítás
 5 " xeroxmásolat előállítás
 70 " nyomtatvány előállítás gyorsmásoló-eljárással.

E vállalat készítette el az Össz-szövetségi Szabadalmi és Műszaki Könyvtár számára a szovjet szabadalmi leírások és szerzői tanúsítványok mikrofilm-felvételeit /35 mm-es filmre/, aminek alapján mikrofilmkönyvtár létesült. A 35 mm-es mikrofilm-felvételekről ezután 2 sorozat 1,4 mm-es mikrofilm is készült, az egyik mikrofilmtekercek formájában olvasói és reprodukciós célokat szolgál, a másik mikrofilmet kockákra vágva és szakozva feldolgozták, hogy ezáltal gyors, visszakeresésre alkalmas nyilvántartási rendszert építhessenek ki. Ezáltal megteremtették a szabadalmi dokumentáció gépesítése és a szovjet vállalatok igényei gyors kiszolgálásának lehetőségét.

Figyelemreméltó előadást tartott K. HAERTEL /NSZK/ Nemzetközi szabadalmi osztályozás címmel. Előadásában az Európatanács által az 1954-ben alapjaiban kidolgozott, de végleges formájában csak 1967-ben elkészült nemzetközi szabadalmi osztályozás jelentőségét méltatta. A nemzetközi szabadalmi osztályozás 8 címet, 20 részt, 115 osztályt, 607 alosztályt, 5884 csoportot és 40 325 alcsoportot ölel fel.

Foglalkozott még a nemzetközi szabadalmi osztályozás és az ETO egymáshoz való viszonyával, illetve azzal a kérdéssel, hogy mi tette szükségessé az ETO mellett még külön nemzetközi szabadalmi osztályozás kidolgozását. Az ETO feladata az általános emberi ismeretek átfogása és osztályozása, fő célja az átfogó közlések, nevezetesen könyvek, folyóiratcikkek osztályozása. Ezért az ETO-t elsősorban a könyvtárak használják, az rendeltetésénél fogva olyan osztályozási rendszer, amely egyes területek tekintetében nem biztosít elég finomítási lehetőséget. - A nemzetközi szabadalmi osztályozás feladata ezzel szemben a találmányok, illetve speciális műszaki problémák megoldásának osztályozása. Ezért ez utóbbi célra lényegesen finomabb, mélyebb osztályozás szükséges. A Szovjetunió és más szocialista országok kísérletet tettek a nemzetközi szabadalmi osztályozás és az ETO közötti összhang megteremtésére, ún. egyeztető jegyzék összeállítására, hogy az ETO szakozási rendszerében már feldolgozott műszaki ismereteket a szabadalomkutatás számára könnyebben hozzáférhetővé tegyék. A legutóbbi időkben azonban a szocialista országok ezt a munkát abbahagyták, mivel a két osztályozási rendszer egyeztető jegyzékének elkészítése olyan munkaráfordítást igényelt volna, amely a jegyzék hasznosításától remélt eredménnyel nem állt volna arányban.

A nemzetközi szabadalmi osztályozást számos olyan európai ország önkéntesen alkalmazta, amely az erre vonatkozó és az Európatanács által kezdeményezett nemzetközi szerződést alá sem írta. Ilyenek például a szocialista országok. A nemzetközi szabadalmi osztályozásnak e kétségtelen sikere azt igazolja, hogy az a legkülönfélébb társadalmi-gazdasági berendezkedésű országok által hasznosítható. Ezért széles körű joghatályos alkalmazásának ma már korlátját képezi, hogy a nemzetközi szabadalmi osztályozást nem egy világszervezet, hanem csupán Európa egy részére kiterjedő nemzetközi szerve-

zet mondja magáénak - fejtette ki az előadó. E körülményeket felismerve vette tervbe a Union for the Protection of Industrial Property /Nemzetközi Iparjogvédelmi Unió/, hogy még 1970-ben vagy legkésőbb azt követő évben konferenciát hív össze annak érdekében, hogy a nemzetközi szabadalmi osztályozást - legalábbis elvileg - valamennyi tagállamával elfogadtassa és így annak alkalmazását az egész világra kiterjessze. A különböző országok által alkalmazott és egymástól eltérő nemzeti szabadalmi osztályozások ugyanis jelentős akadályt képeznek a szabadalmak nemzetközi méretű ujdonságvizsgálatának, ezért szükséges, hogy valamennyi fontos ipari ország a nemzetközi szabadalmi osztályozás alapján sorolja be szabadalmait, vagy ha saját nemzeti osztályozási rendszerét továbbra is fenn kívánja tartani, úgy legalább másodlagos jelleggel /kiegészítő céllal/ tüntesse fel a nemzetközi szabadalmi osztályozás szerinti jelzeteket. Ez teszi ugyanis lehetővé, hogy az általa engedélyezett szabadalmak a nemzetközi együttműködés során megfelelően hasznosíthatók legyenek a későbbi szabadalmi bejelentések ujdonságvizsgálata alkalmával.

P. Van WAASBERGEN /Hollandia/ a Referátumok a szabadalomkutatásban c. előadásában abból indult ki, hogy a Patent Cooperation Treaty /Nemzetközi Szabadalmi Együttműködési Egyezmény/ tervezetének 32.§-a szerint a nemzetközi ujdonságvizsgálatnak hét ország szabadalmi állományát kell felölelnie. E hét ország közé tartozik a Szovjetunió és Japán is, amik országokban engedélyezett szabadalmak helyett a szabadalmi leírásokról készült referátumok alapján döntendő el az ujdonságrontó körülmény fennállása vagy hiánya. E viszonylatokban tehát a szabadalmi leírásokat az azokról készült referátumok fogják helyettesíteni, s így a nemzetközi ujdonságvizsgálat során azok szerepe jelentősen megnő. Az ujdonságvizsgálati munka során figyelembeveendő referátumok mennyiségének várható emelkedése vonatkozásában arra utalt, hogy 1950-ben Japánban 4272 szabadalmat engedélyeztek, 1967-ben ezzel szemben 20 773 szabadalmat, amelyek közül 13 877 szabadalmat adtak meg Japán feltaláló vagy Japán szervezet javára. Még ha feltételezzük, hogy ezek egy része - külföldi bejelentések okából - más nyelven is tanulmányozható, akkor is abból kell kiindulni, hogy ezek igen jelentős része csak Japán nyelven kerül kinyomatásra, s így referátumok segítségével tanulmányozható majd a nemzetközi ujdonságvizsgálat alkalmával. Felhasználásuk azonban - nézete szerint - csak az első ma már ismert lépést jelentik ezeknek az ujdonságvizsgálati munkában való felhasználása terén. Bizonyosra vehető, hogy további 20 év múlva más, ma szabadalmi vonatkozásban elmaradott országok is olyan mennyiségű szabadalmat fognak engedélyezni, ami az ezekről készült referátumok tanulmányozását szükségessé teszi majd. Feltehető ezért, hogy bekövetkezik majd az az idő, amikor kínai vagy esetleg hindi nyelven készült szabadalmi leírásokról készült referátumokat is tanulmányozni kell a nemzetközi ujdonságvizsgálati munka során.

A referátumok jelentőségének ismertetését követően azok jellemzőivel foglalkozott az előadó. Valamennyi referátum közös jellemzője, hogy tartalmazza az eredeti közlemény címét és bibliográfiai adatait. Ezen a közös jellemző vonáson túlmenően azonban a referátumnak sokféle változata ismert: indikatív, informatív, ábrás, szöveges

stb. A referátum funkcióját illetően a szakirodalomban szinte egységesnek nevezhető álláspont alakult ki, miszerint a referátum feladata, hogy annak alapján az olvasó el tudja dönteni, szükséges-e elolvasnia az eredeti közleményt, illetve hogy a referátum a szükséges információval ellássa az olvasót a kivonatolt közlemény tartalmára vonatkozólag.

A szabadalmi referátumokkal szembeni fő követelmények az előadónézete szerint a következők:

1. A referátumnak olyannak kell lennie, hogy az a dokumentációs rendszer része lehessen. Ez azt jelenti, hogy a referátum alapján lehetséges legyen a szabadalom osztálybesorolása, vagyis a referátum kellőképpen ismertesse a találmány lényegét. Következik ebből, hogy az olyan referátum, amely csak a találmány elnevezését és rövid leírását nyújtja esetleg egy rajzzal, nem elégíti ki az igényeket. A magunk részéről ehhez hozzáfűzhetjük, hogy ez a magyar tájékoztatói szakirodalom terminológiájára lefordítva azt jelenti, hogy Van WAASBERGEN nézete szerint a referátumnak nem az annotáció, hanem a tömörítvény ismérveit kell felmutatnia.

2. A referátumnak alkalmasnak kell lennie arra, hogy a gépesített ICIREPAT rendszer indexe számára feldolgozható legyen. /AZ ICIREPAT-nak /Committee for International Co-operation in Information Retrieval among Examining Patent Offices = Ujdonságvizsgáló Szabadalmi Hivatalok Nemzetközi Információ-visszakeresési Együttműködési Bizottsága/ azon országok szabadalmi hivatalai a tagjai, amely országokban hivatalból végeznek ujdonságvizsgálatot./

3. A referátum információtartalmának kimerítőnek kell lennie. A referátumnak tehát minden esetben többletinformációt kell tartalmaznia az igénypont fordításához viszonyítva. Következik ez magának a referátumnak a fogalmából is, mert ha ez nem így volna, akkor nem szabadalmi referátumról, hanem igénypont fordításáról beszélünk.

4. A referátumnak olyannak kell lennie, hogy azt könnyen és minél többen olvashassák. Erre egyrészt a referátum nyelvezeténél, fogalmazásánál kell figyelemmel lenni, másrészt a nyomdai előállításnak /megfelelő betűtípusok, nem túl kis betűk alkalmazása/ megfelelőnek kell lennie.

5. Minden referátumot külön lapon kell kinyomtatni, akár csak a szabadalmi leírásokat.

6. Előnyös lenne a referátumok szabványosítása, különösen azok bibliográfiai adatait illetően.

7. Kívánatos volna, hogy a referátum tartalmazza az eredeti dokumentumban hivatkozott irodalmi forrásokat.

M. PÖRTOVAI /Csehszlovákia/ Gépesített szabadalmi tájékoztatás a Csehszlovák Szabadalmi Hivatalban cimmel tartott előadást, R. BLUMENSTENGEL /NDK/ pedig a Nemzetközi együttműködés lehetőségei a szabadalmi tájékoztatás terén cimmel. Utóbbi behatóan foglalkozott a

szabadalmi leírások deszkriptorainak, az azok alapján készített tezaurusoknak gazdaságossági kérdéseivel, valamint a számítógépekkel végzett szabadalmi újdonságvizsgálathoz szükséges indexelési munka problémáival. E két előadásban tárgyalt kérdések elsősorban a találmányi hivatalok érdeklődési körébe vágnak.

A. SWABEY /Kanada/ Kommunikáció és találmányok című előadásában a szabadalmakra vonatkozó ismeretközlés általános elvi kérdéseit tárgyalta, az amerikai szabadalmi ügyvivői gyakorlat nézőpontjából.

R.P. VCSEERASNYIJ /Szovjetunió/ Szabadalmi tájékoztatás és vizsgálatszakerekes című előadását a szabadalmak jelentősége növekedéséről adott áttekintéssel vezette be. "20 évvel ezelőtt a dokumentalisták általában figyelmen kívül hagyták a szabadalmi dokumentáció kérdéseit, ma ellenben a szabadalmak a tudományos és műszaki tájékoztatás egyik legfontosabb forrását képezik. Mi az oka ennek? A tudományos és műszaki forradalmat nemcsak az jellemzi, hogy az emberi ismeretek rohamosan fejlődnek, de az is, hogy az egyes áruk piaci élete mind jobban és jobban rövidül. E körülmény valamennyi országot fokozott kutatás-fejlesztési munkára ösztönzi, e kutatás-fejlesztési tevékenységnek azonban bizonyos vonatkozásban akadályát képezik a szabadalmak. A szabadalmi törvények célja ugyanis a jogi oltalom, s ennek segítségével bizonyos monopolhelyzet biztosítása, nem pedig az információ meggyorsítása. Ezért éppen a szabadalmi jog az, amely egyrészt serkenti, stimulálja a műszaki fejlesztő tevékenységet, másrészt annak korlátait is felállítja, mert akadályozza a legújabb műszaki eredményekről való tájékoztatást. Ezért a jogi oltalomra vonatkozó igényt és az információra vonatkozó igényt össze kell egyeztetni és olyan megoldásokat kell találni, amelyek e két gyakran ellentétes szempont egyeztetésére alkalmasak. Ilyenek lehetnek

a/ az egész országra kiterjedő olyan szolgálat létrehozása, amely biztosítja a szabadalmi bejelentésekről és a megadott szabadalmakról való tájékoztatást;

b/ a kutatás-fejlesztési eredmények állami nyilvántartásba-vételének biztosítása /ilyen nyilvántartásba-vétel több országban van, így a Szovjetunióban is/, ami lehetővé tenné a nem szabadalmazott műszaki eredmények figyelembevételét a szabadalmak újdonságvizsgálataánál;

c/ olyan szabadalmi közlemények megjelentetése, amelyek több ország szabadalmait foglalják össze, mint amilyen pl. az Afrikai-Madagaszkár Iparjogvédelmi Unió szabadalmi közlönye.

Ezenkívül kívánatos volna a szabadalmi közlemények egységesítése, mert ez megkönnyítené a visszakeresést a külföldi szabadalmi közlemények alapján. Nevezetesen

olyan módszerek kidolgozása, amelyek a terjedelmes szabadalmi címek egységesítésére alkalmasak;

a szabadalmi közlönyökben rögzített közlemények egységesítése;

a szabadalmi igénypontok egységesítése;

a szabadalmi indexek egységesítése.

A továbbiakban a szabadalmi referenz és kutatási rendszer elveivel foglalkozott, amelynek kellő kidolgozottsága és alkalmazása esetén a világ szabadalmi állományában a kutatás, visszakeresés a jelenleginél kedvezőbb hatásokkal volna elvégezhető. E rendszer változásában gyűjtőfogalom, az több rendszert fog össze, és pedig

1. a tematikai kutatási rendszert, amelynek segítségével azokat a dokumentumokat határozzák meg, amelyek a kutatás tárgya szempontjából figyelembe jöhetnek. E rendszer különböző indexeket ölel fel: alfabetikus tárgyi indexek, osztályindexek, kumulatív szisztematikus indexek stb.;

2. a szabadalmi és jogi rendszert, amelynek segítségével a bejelentők és szabadalomtulajdonosok jogait határozzák meg. Ennek tradicionális formája a szabadalomtulajdonosok indexe, ezt számos országban közzéteszik. Ezt szerencsésen egészíti ki az analóg szabadalmak indexe;

3. a szabadalmak tárolásának rendszere alapján történik a szabadalmak szisztematikus raktározása. Ez általában a konvencionális numerikus index /szabadalom lajstromszáma és szabadalmi osztályszáma/ segítségével történik.

Végül arra mutatott rá, hogy a szabadalmakkal kapcsolatos információ-visszakeresés rendszerének külön sajátosságai vannak az információ-visszakeresés általános szabályaival szemben: ezt egyrészt az indokolja, hogy a műszaki kutatás oly gyorsan fejlődik, hogy az általános osztályozási rendszerek /pl. ETO/ a szabadalmakkal nem tarthatnak lépést, másrészt a találmányok annyira specifikus műszaki problémák megoldására irányulnak, hogy az általános osztályozás nem is elég a "finom" megoldások osztályozására. Ezenkívül a különböző országok szabadalmainak egyidejű kutatása ugyancsak speciális problémákat okoz. Végül a szabadalomkutatásnak igen sok esetben nemcsak tájékoztató, hanem a jogok megadása is célja, tehát közhatósági jellegű feladatok szolgáltatásban áll.

Az előadó javasolta az előzőekben fő vonalaiban és meglehetősen elvontan ismertetett szabadalmi referenz és kutatási rendszer elveinek nemzetközi egységesítését. Hivatkozott arra, hogy az acél, az elektromosság és az atomenergia korszakokat rövidesen az információ korszaka váltja fel és a számítógépek egyre kiterjedtebb alkalmazása az ember által kialakított szilárd elvek és koncepciók nélkül nem járhat megfelelő eredménnyel.

R.N. GRINKEVICS /Szovjetunió/ A szabadalmi leírások bibliográfiai adatainak gépesített feldolgozási rendszere címmel tartott előadást. Ebben abból indult ki, hogy az utolsó tíz évben /1956-1966/ a szabadalmi bejelentések száma az egész világot alapul véve 1,8-szorosára emelkedett és az engedélyezett szabadalmak száma jóformán meg-

kétszereződött /214 500-ról 411 400-ra/.Várható ezért,hogy 1980-ban az engedélyezett szabadalmak száma az egész világon 670 000 körül mozog majd. Ezért kézenfekvő, hogy a szabadalmi irodalomban való kutatás során a jelenlegi, csak emberi erővel végzett módszerek egyre kevésbé lesznek alkalmasak. A CNIPI a bibliográfiai tájékoztatás rendszerének kidolgozásán munkálkodik és az előadó az e téren eddig elért eredményekről adott áttekintést.

Ennek az előadásnak a témájához kapcsolódott L.G. KRAVEC /Szovjetunió/, aki A szabadalmi visszakereső tájékoztatás perspektívái c. előadásában a Razdan-3 computerrel az 1969-ben végzett szabadalomkutatási kísérletekről számolt be, majd a tervezett feladatok közül a következőket emelte ki:

a/ tájékoztatási visszakereső nyelv továbbfejlesztése;

b/ az eltérő nyelvek használatából eredő hátrányok kiküszöbölésének két lehetséges módja: a gépi fordítás vagy pedig egy nemzetközi műszaki nyelv bevezetése. Ez utóbbival kapcsolatban beszámolt arról, hogy kísérleteket végeztek angol műszaki szövegek automatikus indexelésére egy orosz-angol nyelvű tezaurusz alapján. Ez más szóval azt jelenti, hogy a fordítások nem ölelték fel a teljes szöveget, hanem annak csak tartalmi lényegét, nevezetesen azt, amit a tezauruszban szereplő legfontosabb deskriptorok alapján a gép visszaadni képes volt.

V.A. MOSZKOVICS /Szovjetunió/ kifejezetten a Szabadalomkutatás célját szolgáló tájékoztatási nyelvek kérdéseivel foglalkozott. Nézete szerint e tájékoztatási nyelveknek a következő főbb jellemző ismérveket kell felmutatniok:

érthető legyen, valamennyi ország szabadalmi hivatala által elfogadható legyen,

legyen összhangban a különböző országokban használt szabadalmi osztályozás általános és különös nemzeti szempontjaival,

legyen összhangban a szabadalmi tájékoztatás területén kívüli és a műszaki irodalomban /szakirodalom-kutatásban/ általában használt szempontokkal,

legyen alkalmas megfelelő válogatásra és a szűkebb kutatási területek igényeinek kielégítésére;

tegye lehetővé a számítógépi technikának gépi- vagy kézi lyuk-kártyák segítségével való alkalmazását;

felépítését és használatának szabályait illetően egyszerű legyen,

legyen alkalmas a változtatásra és korszerűsítésre,

legyen alkalmas a szabadalmi anyagban több tárgyra vonatkozó, valamint különös témákra vonatkozó visszakeresésre.

A különböző országok szabadalmi hivatalai által kidolgozott tájékoztatósi nyelvek egymással semmiféle módon nincsenek koordinálva. Ennek az állapotnak a megváltoztatása rövid időn belül nem is várható, de a távlati tervek között mégis elő kell irányozni e kérdés megoldását - mondotta az előadó. A computerok széles körű alkalmazása, nézete szerint, feltehetőleg meggyorsítja majd a nemzetközi tájékoztatósi nyelv kialakulására irányuló törekvéseket. Mindaddig, amíg ez meg nem történik, célszerű volna a szabadalmi leírásokat tárgyszavazni és úgy kinyomtatni, hogy ezáltal a visszakeresés egyszerűbbé váljék.

T.P. MOHAN /Nagy-Britannia/ Rank-Xerox berendezések a Patent Office-ban címmel tartott előadásában az 1969. évi moszkvai Nemzetközi polygráfiai kiállításon is bemutatott Rank-Xerox berendezések /szorterek, sokszorosító berendezések stb./ alkalmazását ismertette. Erdemes megemlékeznünk ezek közül a Rank Xerox Telecopier berendezésről, amely a megrendelés beérkezésétől számított 1 órán belül 10 000 km távolságra továbbítja 10 oldalas szabadalmi leírás szövegét.

M. LENOIR /Franciaország/ Szabadalmi dokumentáció gépesített feldolgozása c. előadásában a "Brevatome" Société française pour le gestion des brevets d'application nucléaire /Francia Atomenergia Kormánybizottság Szabadalmi Irodája/ gépesített szabadalmi nyilvántartási és feldolgozási rendszeréről adott tájékoztatást. A Brevatome viszonylag olcsón /computer nélkül/, de mégis korszerűen, a kisgépesítés lehetőségeinek optimális kihasználásával és alacsony alkalmazotti létszámmal oldotta meg a szabadalmak feldolgozását. Ezért olyan tanulmányozásra érdemes megoldásnak kell tekintenünk, amelyből a viszonylag kisebb országok merithetnek értékes tapasztalatokat.

R. SPENCER /USA/ Programozási technológia és szabadalmi visszakeresés c. igen érdekes előadásában azzal a sok országban vitatott kérdéssel foglalkozott, hogy a computer-programok szabadalmazhatók-e. E kérdés kapcsán kifejtette, hogy ma már ott tartunk, hogy naponta computer-programok ezrei készülnek. Némi túlzással azt is lehetne mondani, hogy a computer-programok szinte olyan bőségben látnak napvilágot, mint az új kémiai vegyületek. A computer-programok legnagyobb része azonban, akárcsak az új kémiai vegyületek túlnyomó része, nem éri el a találmányi színvonalat. A computer-programok döntő többsége ezenkívül nem is rendelkezik olyan kereskedelmi értékkel, hogy annak alapján érdemes volna szabadalmi bejelentést benyújtani, vagy akárcsak cikkben is ismertetni azt. Ennek oka, hogy a computer-programok legnagyobb része meghatározott computerhez vagy speciális programnyelvhez kapcsolódik.

Ugyanakkor a computer-programok szorosan kapcsolódnak a computerekhez, aminek szabadalmi vonatkozásban az a következménye, hogy számos számítógépi berendezésre engedélyezett szabadalmi leírás extenzív programleírásokat tartalmaz, még akkor is, ha a programról magáról az igénypontokban nem történik említés.

A computer-programok szabadalmazhatóságának kérdése természetesen felveti majd a régebbi programok újdonságrontó hatásának kérdé-

sét is, ami pedig a régebbi programok nyilvántartását teszi szükségessé, hasonlóan a régebbi szabadalmak nyilvántartásához. Ennek kapcsán felmerül az újdonságvizsgálat céljából nyilvántartott régebbi programok osztályozásának, a tezausztkészítésnek szükségessége. A nyilvántartást az erre a célra üzemeltetett computerrel lehetne megoldani.

Az elhangzott előadásokról nyújtott e szemelvényes és kissé ötletszerű összefoglaló bepillantást enged azokba a komoly erőfeszítésekbe, eredményekbe és gazdag perspektívába, amelyek a Szovjetunióban és azokban az országokban jelentkeznek, ahol a szabadalmi tájékoztatásnak a legkorszerűbb technikai eszközök segítségével való megvalósítására törekszenek.

A magyar szabadalmi tájékoztatás messze áll attól, hogy ilyesfajta célokat tűzhessen maga elé. Mégis örömmel kell üdvözölnünk azt a körülményt, hogy megjelent az OMFB megbízásából készített A szabadalmi tájékoztatás helyzete c. ismertető tanulmány. Ugy véljük, e tanulmány alkalmas lesz arra, hogy legalábbis a szabadalmi tájékoztatás és tájékozódás iránti hazai igényeket felkeltse.

.o^o.

VIDA, S.: Problems of patent information at the Moscow Symposium

The article reviews the papers read in Section II. /Patent Information/ of the Symposium on Inventive Activity and Patent Retrieval, held in Moscow, June 1-5, 1969.

The resolution on "The state system of scientific and technical information", adopted by the Council of Ministers of the Soviet Union in November, 1966, had a strong impact on the development of patent information.

The All-Union Library for Patents and Technology of the Soviet Union plays a very important part in patent information, particularly as regards information functions relating to the novelty test of patent claims. In the field of patents, demands for microfilms and other services of reprography are being met by the Patent polygraphic company. Finally, the responsibility for the operative management and methodological control of patent information rests with the All-Union Research Institute for Patent Information /CNIIFI/. The activities of these organizations, as well as their long-range objectives formed one major subject of the Section.

Read mostly by foreign participants, papers on the international aspects of tasks to be solved in the short or long run formed the second major subject field. There were lectures on the extension of the use of International Patent Classification, on methodological requirements to be met by patent abstracts, on the mechanization of the bibliographical description of patent specifications, as well as on the application of computers in patent information.

mm M mm

ВИДА, Ш.: Вопросы патентной информации на симпозиуме в Москве

Дается отчет о докладах, произнесенных во второй секции (патентная информация) симпозиума "Изобретательство и патентный поиск", проведенным в Москве с 1 по 5 июля 1969 года.

На развитие патентной информации значительное влияние оказало постановление Совета министров о "Государственной системе научной и технической информации", принятое в ноябре 1966 года.

Всесоюзная патентная и техническая библиотека СССР играет очень важную роль в патентной информации, особенно в выполнении задач, связанных с проверкой новизны патентных заявок. Запросы на микрофильмы и репродражи патентов удовлетворяются полиграфическим предприятием Патент. Наконец оперативное и методическое руководство патентной информацией ведется в Центральном научно-исследовательском институте патентной информации. Одной из тем, рассмотренных в секции, являлись подробное изучение работы и перспективных задач этих органов.

Другая главная тема - по которой в первую очередь иностранные докладчики выступили - охватила задачи, выполняемые в международном отношении за короткое время или решаемые в будущем. Были сделаны доклады о распространении использования Международной патентной классификации, о методических требованиях, предъявленных к патентным рефератам, о механизации поиска библиографических данных патентных описаний, об использовании ЭВМ в патентной информации.

--X--

VIDA, S.: Fragen der Patentinformation am Symposium in Moskau

Der Artikel berichtet über die Vorträge, welche in der Sektion Nr.II. /Patentinformation/ des in Moskau vom 1-5. Juli 1969 veranstalteten Symposiums "Erfindungswesen und Patentrecherche" gehalten wurde.

Die vom Ministerrat der Sowjetunion im November 1966 erlassene Verordnung über das "staatliche System der wissenschaftlichen und technischen Information" übte eine ausserordentlich grosse Wirkung auf die Entwicklung der Patentinformation aus.

Die Allunions Patent- und Technische Bibliothek der UdSSR spielt eine sehr wichtige Rolle in der Patentinformation, besonders aber in der Erfüllung der Aufgaben bezüglich der Neuheitsprüfung der Patentanmeldungen. Die Nachfragen hinsichtlich Mikrofilme und Kopien von Patenten werden vom polygraphischen Unternehmen Patent erfüllt. Die operative und methodische Leitung der Patentinformation geschieht im Allunions Wissenschaftlichen Forschungsinstitut für Patentinformation /CNIPI/. Die von diesen Organen verrichtete Arbeit, sowie die eingehende Erörterung ihrer perspektivischen Aufgaben bildete eines von den Themen dieser Sektion.

Das andere Hauptthema - dessen Referenten grösstenteils ausländische Gastvortragende waren - umfasste die Auseinandersetzung der in kurzer oder längerer Zeit zu lösenden Aufgaben in internationaler Beziehung. Es wurden Vorträge über die Ausbreitung der Verwendung der Internationalen Patentklassifikation, über methodische Ansprüche bezüglich der Patentabstrakten, über die Mechanisierung der bibliographischen Daten von Patentschriften und auch über die Verwendung von Computern in der Patentinformation gehalten.

::: ::